

Næringsanalyse Larvik

Av
Knut Vareide og Veneranda Mwenda

Telemarkforskning-Bø

Arbeidsrapport 4/2005

Forord

Denne rapporten er en analyse av utviklingen i Larvik med hensyn til næringsutvikling, demografi og sysselsetting. Utviklingen i Larvik er sammenliknet med fylkes- og landsgjennomsnitt. I tillegg er utviklingen i Larvik sammenliknet med et sett referansekommuner som Arendal, Skien, Porsgrunn, Sandefjord, Tønsberg og Fredrikstad. Dette er kommuner som er omtrent like store og med sammenliknbar næringsstruktur.

Datagrunnlaget i rapporten er en regnskapsdatabase med regnskap fra alle regnskapspliktige foretak i Norge i perioden 1998-2004. I tillegg brukes en del statistikk fra Statistisk sentralbyrå.

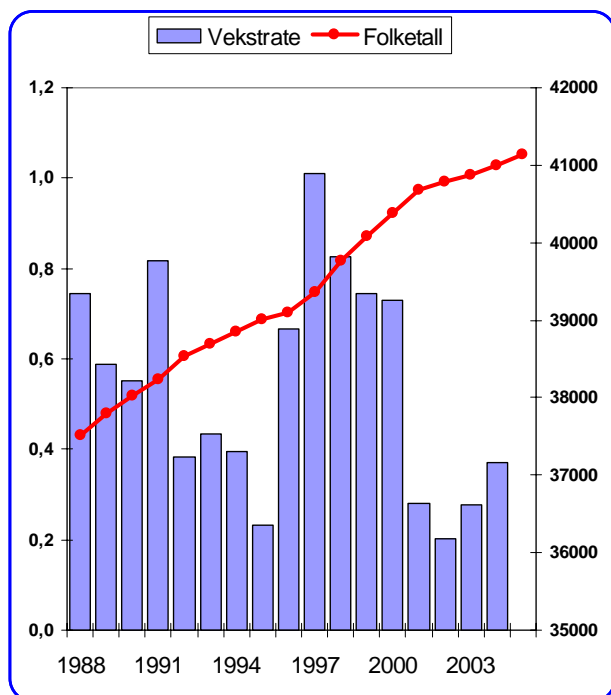
Knut Vareide og Veneranda Mwenda har gjennomført analysen, førstnevnte har vært prosjektleder.

7. november 2005

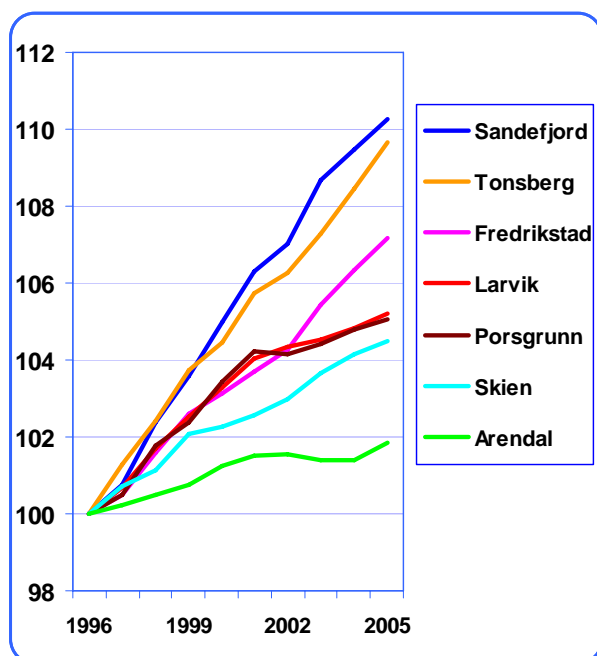
Knut Vareide

BEFOLKNING	5
Folketallsutvikling 1988-2005.....	5
Befolkningsutvikling i Larvik og referansekommunene	5
Endring i folketall siste ti år, Larvik og referansekommuner	6
Befolkningsendringer siste år.....	6
NÆRINGSSTRUKTUR	7
Næringsstruktur i Larvik	7
Sysselsetting i hovednæringer	7
Strukturendringer i Larvik.....	8
Konkurrans utsatt sektor.....	8
SYSSELSETTING	9
Antall arbeidsplasser i prosent av folketall.....	9
Endringer i den private sysselsettingen etter 2000.....	9
Endringer i antall arbeidsplasser bransjevis	10
Prosentvis endring i sysselsettingen i ulike bransjer.....	10
PENDLING	11
Pendling ut fra Larvik	11
Pendling inn til Larvik.....	11
Netto pendling.....	12
Arbeidsmarkedsintegrasjon	12
VEKST	13
Andel vekstforetak i Larvik	13
Utvikling andel vekstforetak, Larvik og nabokommuner	13
Andel vekstforetak i Larvik og referansekommuner.....	14

Andel vekstforetak bransjevis.....	14
NYETABLERINGER	15
Utvikling nyetableringer	15
Etableringsfrekvens i Larvik og referansekommuner	15
Etableringsfrekvens i perioden 2000-2004.....	16
Etableringer i ulike næringer	16
LØNNSOMHET	17
Lønnsomhetsutvikling Larvik.....	17
Lønnsomhetsutvikling i forhold til referansekommuner	17
Lønnsomhet i Larvik og referansekommuner	18
Bransjevis lønnsomhet	18
NÆRINGSLEVINGSINDEKSEN.....	19
De fire indikatorene i næringslevingsindeksen.....	20
Utvikling av næringslevingsindeksen i Larvik	20
STRATEGISKE TYPER	21
Befolkning og næringsutvikling	22
Strategiske typer, befolkningsvekst og næringsutvikling	22

Figur 1: Utviklingen av folketallet i Larvik 1988-2005 (høyre akse) og årlige vekstrater (venstre akse). Datakilde: SSB.

Figur 2: Folketallsutvikling i Larvik og referansekommuner, indeksert slik at folketall 1. januar 1996=100. Datakilde: SSB.

BEFOLKNING

Folketallsutvikling 1988-2005

Antall innbyggere i Larvik har hatt en jevnt stigende tendens i de siste årene. I 1988 var det 37518 innbyggere i kommunen.

1. januar 2005 var folketallet økt til 41142.

Folketallet har steget hvert eneste år i denne perioden.

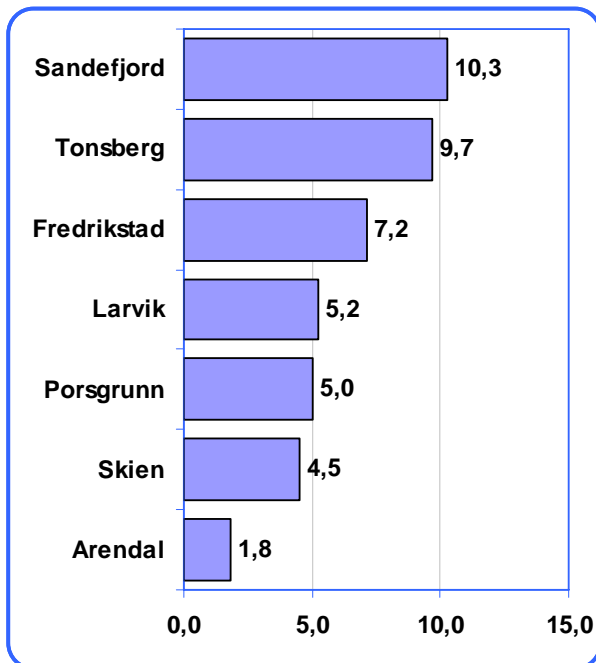
Etter 2000 har imidlertid veksten avtatt, og befolkningen vokser nå ganske langsomt. Årlige vekstrater de siste fire årene har vært mellom 0,2 og 0,4 prosent.

Befolkningsutvikling i Larvik og referansekommunene

Vi kan sammenlikne folketallsutviklingen i Larvik med referansekommunene ved å indeksere folketallet, slik at folketallet 1. jan 1996 blir gitt verdien 100. På den måten kan veksten i folketallet sammenliknes med andre kommuner.

Sandefjord og Tønsberg har hatt omtrent dobbelt så stor prosentvis økning i folketallet som Larvik. Også Fredrikstad øker mer.

De byene som ligger lengre vekk fra Oslo, som Porsgrunn, Skien og Arendal har lavere vekst.

Figur 3: Prosentvis endring i innbyggertall siste ti år, fra 1 jan 1996 til 1 jan 2005. Datakilde: SSB.

Endring i folketall siste ti år, Larvik og referansekommuner

En kan også betrakte den prosentvise endringen i folketallet i Larvik og referansekommuner i de siste ti årene, som vist i figur 3.

Sandefjord har hatt en vekst i folketallet på 10,3 prosent, mens Arendal har hatt bare 1,8 prosent vekst.

Larvik har middels befolkningsvekst blant referansekommunene.

Befolkningsendringer siste år

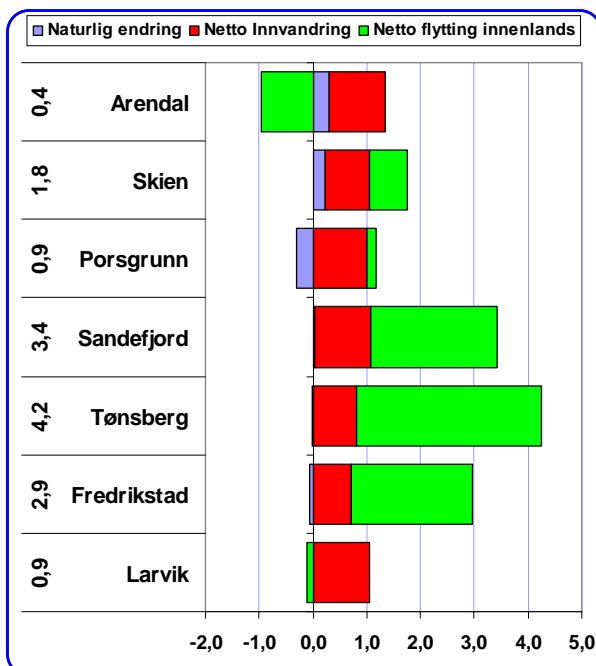
Det kan være interessant å se nærmere på de enkelte komponentene bak endringene i folketallet. I figur 4 er befolkningsendringene etter 2000 blitt fordelt på fødselsoverskudd (antall fødte – antall døde), innvandring (tilflytting fra utlandet – utflytting til utlandet) og netto flytting innenlands.

Naturlig befolkningsvekst betyr lite, de fleste byene har omtrent balanse mellom fødte og døde.

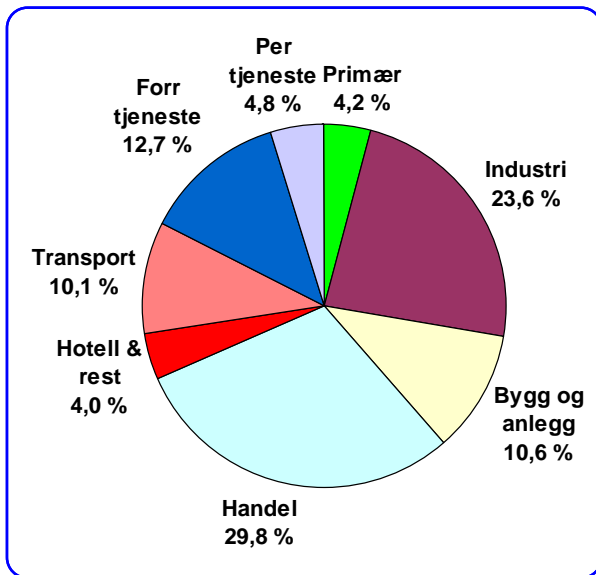
Tilskuddet fra innvandring er ganske likt, alle referansebyene har økt folketallet med omtrent en prosent etter 2000 som følge av innvandring.

Det er innenlandsk flytting som fører til forskjellene i befolkningsvekst. Byer som Sandefjord, Tønsberg og Fredrikstad har alle stor innflytting fra andre deler av landet.

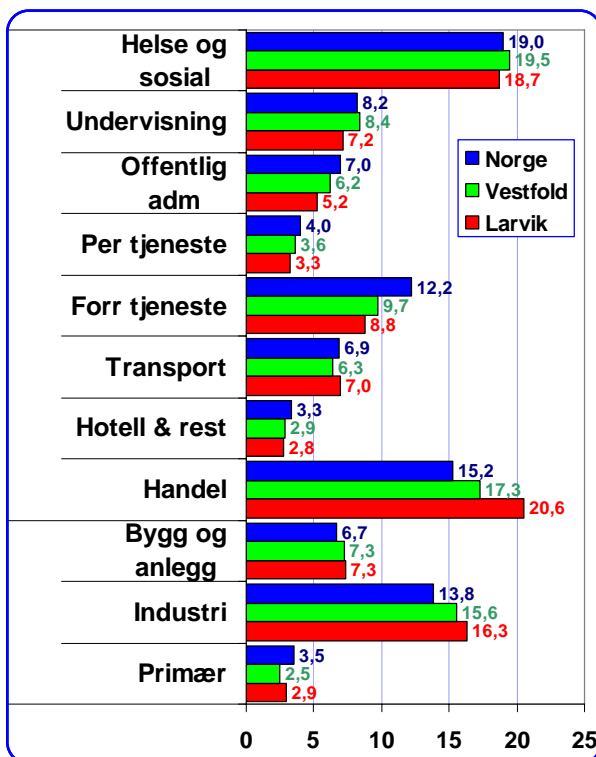
Larvik har netto innenlandsk utflytting etter 2000. Dette indikerer at Larvik er en mindre populær kommune å flytte til enn Sandefjord, Tønsberg og Fredrikstad. Dette kan skyldes svakere arbeidsmarked eller at kommunen er mindre attraktiv som bosted.

Figur 4: Befolkningsendring etter 2000, fordelt på fødselsoverskudd, innvandring og innenlands flytting. Tallene helt til venstre er samlet befolkningsvekst. Datakilde: SSB.

Figur 5: Fordeling av antall arbeidsplasser i privat næringsliv i Larvik på hovednæringer i 2004. Data: SSB.

Figur 6: Fordeling av antall arbeidsplasser i Larvik på hovednæringer, både privat og offentlig, 2004. Datakilde: SSB.

NÆRINGSSTRUKTUR

Næringsstruktur i Larvik

Hvis vi tar utgangspunkt i sysselsettingen i det private næringslivet i Larvik, og fordeler antall ansatte på hovednæringer, vil vi få en fordeling som vist i figur 5.

Handel er største næring i Larvik. Nesten 30 prosent av alle ansatte i privat næringsliv er i handelen. Industri er også en stor næring, med 23,6 prosent av den samlede sysselsettingen.

Forretningsmessig tjenesteyting og bygg og anlegg er middelstore, mens hotell og restaurant, personlig tjenesteyting og primærnæringene står for omtrent fire prosent hver.

Sysselsetting i hovednæringer

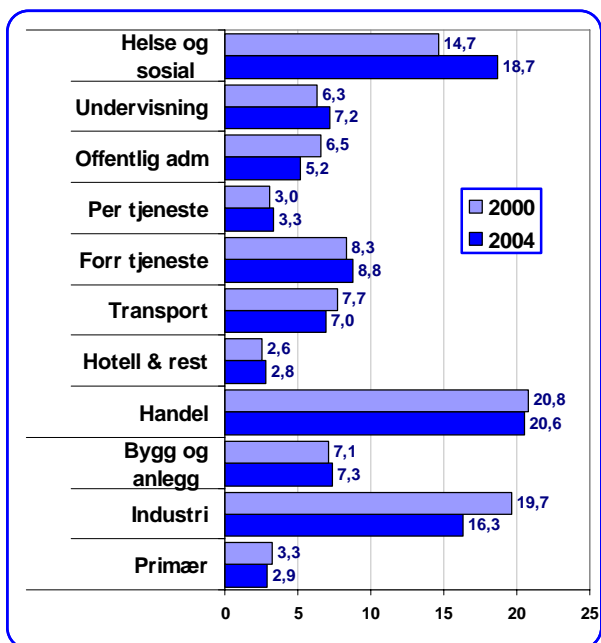
I tillegg til hovednæringene i privat sysselsetting, kan vi også se på sysselsettingen i offentlig sektor, som er delt opp i undervisning, helse og administrasjon. Offentlig sektor omfatter både kommune, fylke og stat.

I figur 6 er sysselsettingsandelene i private og offentlige hovednæringer illustrert.

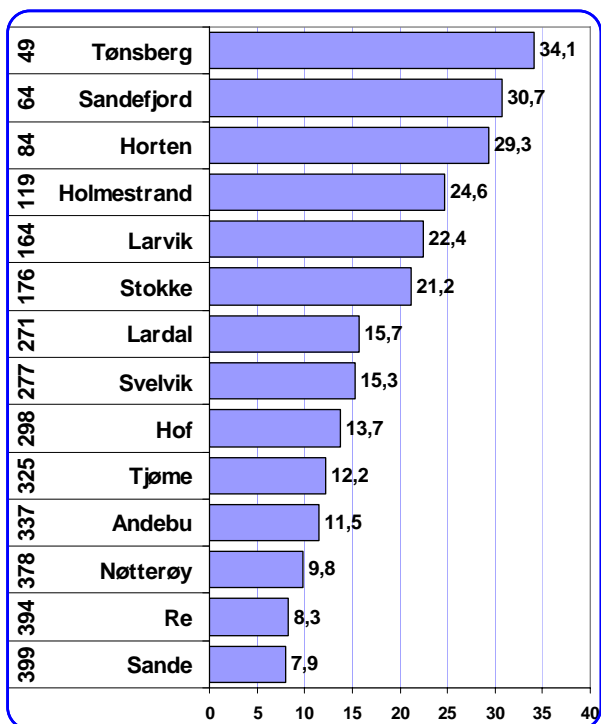
Larvik har mange arbeidsplasser i handel og industri i forhold til fylkes- og landsgjennomsnittet.

Andelen ansatte i transport og bygg og anlegg er omtrent som landsgjennomsnittet.

Larvik har mindre andel sysselsatte i offentlig virksomhet, tjenesteyting og hotell og restaurant.

Figur 7: Næringsstruktur i Larvik i 2000 og 2004. Datakilde: SSB.

Figur 8: Andel arbeidsplasser i konkurranseutsatte næringer som prosent av antall arbeidstakere i kommunen. Tallene til venstre angir rangering blant de 433 kommunene i landet. Data: SSB.

Strukturendringer i Larvik

I figuren er næringsstrukturen i Larvik vist for 2000 og 2004, for å få frem endringer.

Det er en sterk økning i andelen sysselsatte i helse og sosialtjenester og undervisning. Andre private tjenester øker også sin andel.

Samtidig er det en nedgang i andelen som er sysselsatt i industri og primærnæringer.

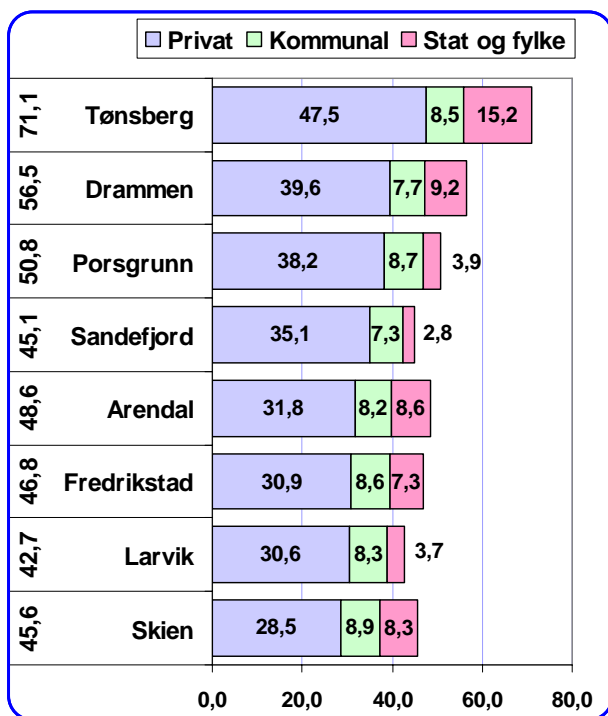
Dette er den samme tendensen som vi ser ellers i landet. Det som er litt negativt for Larvik, er at vekstbransjene er små i Larvik, mens industrien, med synkende sysselsetting, er relativt stor.

Konkurranseutsatt sektor

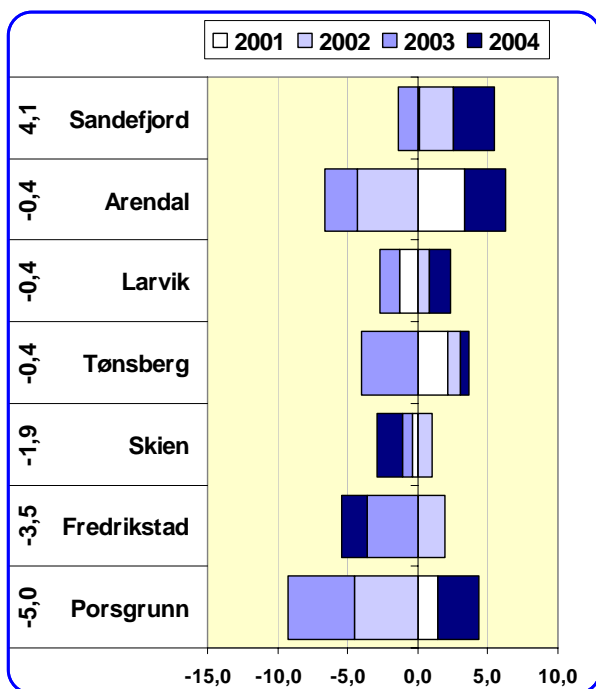
I figur 8 har vi målt antall ansatte i konkurranseutsatte bransjer i forhold til antall arbeidstakere i kommunene i Vestfold. Konkurranseutsatte bransjer er definert til: Fiske og oppdrett, industri (unntatt forlag og aviser), hotell og restaurant, sjøtransport og forretningsmessig tjenesteyting.

Kommuner som Tønsberg, Sandefjord, Horten og Holmestrand har alle en større konkurranseutsatt sektor enn Larvik. Larvik har imidlertid en høyere andel konkurranseutsatt næringsliv enn landsgjennomsnittet. Av 433 kommuner i landet, er Larvik nr 164 når det gjelder andel konkurranseutsatt næringsliv.

Figur 9: Antall arbeidsplasser i prosent av folketall, privat og offentlig, 2004. Datakilde: SSB.

Figur 10: Endring i antall arbeidsplasser i 2001, 2002, 2003 og 2004 i privat sektor. Tallene helt til venstre viser prosentvis endring i hele perioden 2000-2004. Datakilde: SSB.

SYSSELSETTING

I dette kapitlet presenteres tall for utviklingen av sysselsetting. Datagrunnlaget er registerbasert sysselsettingsstatistikk fra SSB.

Antall arbeidsplasser i prosent av folketall

Antall arbeidsplasser må ses i forhold til folketallet. Enkelte kommuner har overskudd på arbeidsplasser slik at personer pendler inn til kommunen, mens i andre kommuner er en andel av befolkningen avhengige av å pendle ut av kommunen for å få arbeid.

I figur 9 er antall arbeidsplasser målt i prosent av folketallet i Larvik og referansekommuner.

Antall private arbeidsplasser i Larvik tilsvarer 30,6 prosent av folketallet. Dette er høyere enn Skien, men lavere enn de andre referansekommunene. Antall kommunale arbeidsplasser varierer lite mellom referansekommunene, mens antall statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser varierer sterkt. Larvik har relativt få arbeidsplasser i fylkeskommunal og statlig virksomhet, mens Tønsberg har svært mange.

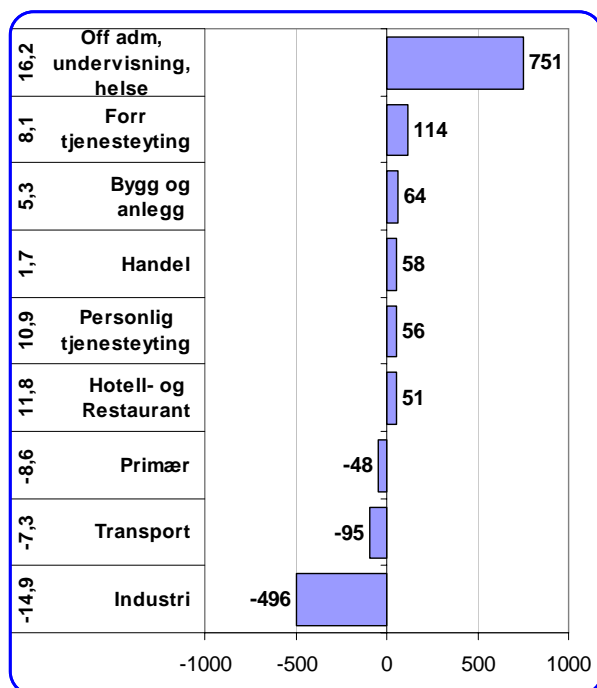
Endringer i den private sysselsettingen etter 2000

Figur 10 viser endringen i antall arbeidsplasser i privat næringsliv i 2001, 2002, 2003 og 2004 i Larvik og sammenliknbare kommuner.

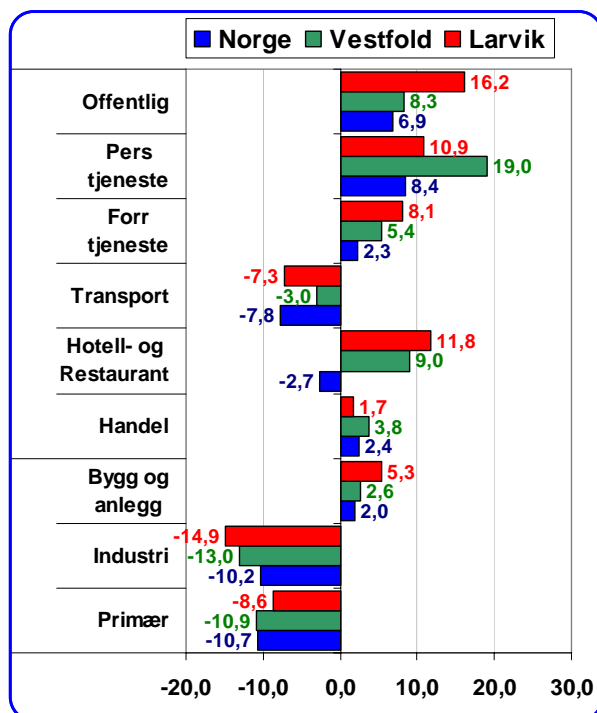
Sandefjord er alene om å ha samlet vekst i antall ansatte i privat næringsliv i perioden av referansekommunene.

Larvik, Arendal og Tønsberg har en liten nedgang i privat sysselsetting på 0,4 prosent.

Skien, Fredrikstad og Porsgrunn har betydelig større nedgang. Det er hovedsakelig antall industriarbeidsplasser som har hatt nedgang her.

Figur 11: Endringer i antall arbeidsplasser i Larvik fra 2000 til 2004 i ulike hovedbransjer, privat og offentlig. Tallene til venstre angir prosentvis endring. Datakilde: SSB.

Figur 12: Endringer i antall arbeidsplasser i prosent fra 2000 til 2004 i ulike hovedbransjer. Datakilde: SSB.

Endringer i antall arbeidsplasser bransjevis

Det er interessant å få belyst hvilke bransjer som har vekst i sysselsetting, og hvilke bransjer som har nedgang i antall arbeidsplasser. I figur 11 er endringene i antall arbeidsplasser fra 2000 til 2004 i hovednæringene illustrert.

Offentlig virksomhet har hatt desidert størst økning i antall ansatte så langt i dette århundret, med hele 751. Det er spesielt helse- og sosialtjenester som øker. Forretningsmessig tjenesteyting øker nest mest, med 114 ansatte.

I prosent har personlig tjenesteyting og hotell og restaurant sterk vekst i antall ansatte med over 10 prosent, men dette er relativt små bransjer.

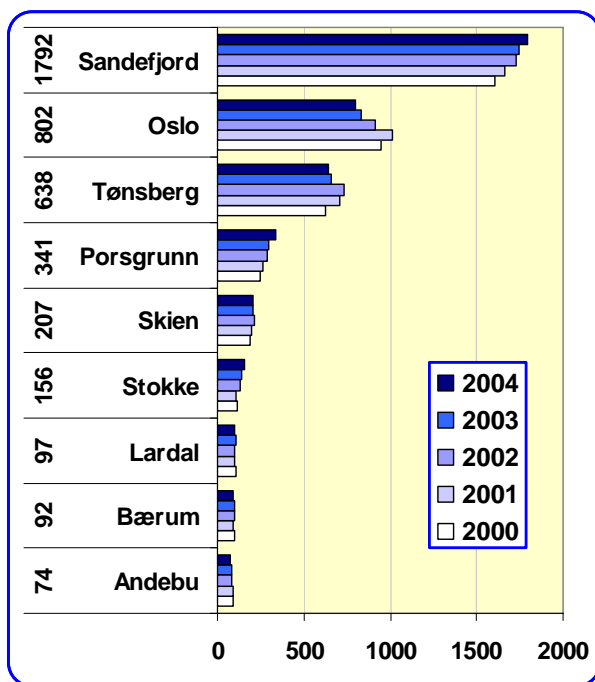
Industrien har sterk nedgang, og dette er også en stor bransje. Her forsvant det nesten 500 arbeidsplasser fra 2000 til 2004.

Prosentvis endring i sysselsettingen i ulike bransjer

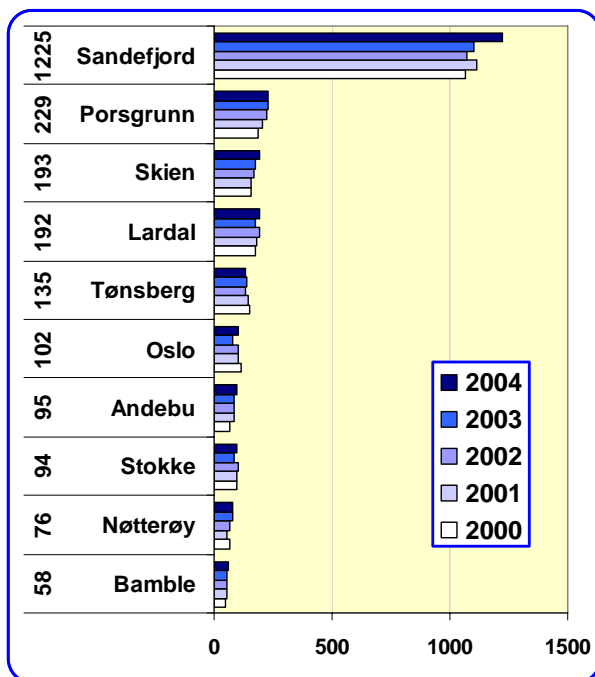
Vi kan sammenlikne endringene i antall arbeidsplasser i Larvik med Vestfold og Norge, ved å analysere de prosentvise endringene i antall arbeidsplasser i de ulike hovednæringene.

Larvik har hatt høyere vekst i antall ansatte enn fylkes- og landsgjennomsnittet i offentlig virksomhet, forretningsmessig tjenesteyting, hotell og restaurant og bygg og anlegg.

Innenfor handel og industri har sysselsettingsutviklingen vært dårligere i Larvik enn ellers i fylket og landet.

Figur 13: Antall personer som bor i Larvik, og som har arbeidssted i andre kommuner, 2000-2004. Datakilde: SSB.

Figur 14: Antall personer som bor utenfor Larvik, og som har arbeidssted i Larvik, 2000-2004. Datakilde: SSB.

PENDLING

Pendling ut fra Larvik

I figuren til venstre er de kommunene med flest arbeidstakere fra Larvik vist.

Det er Sandefjord som er det desidert viktigste arbeidsmarkedet for larvingene. 1792 personer fra Larvik pendlet til Sandefjord i 2004. Antallet har økt i de fire siste årene.

Oslo og Tønsberg har også mange pendlere fra Larvik, men her er antallet synkende.

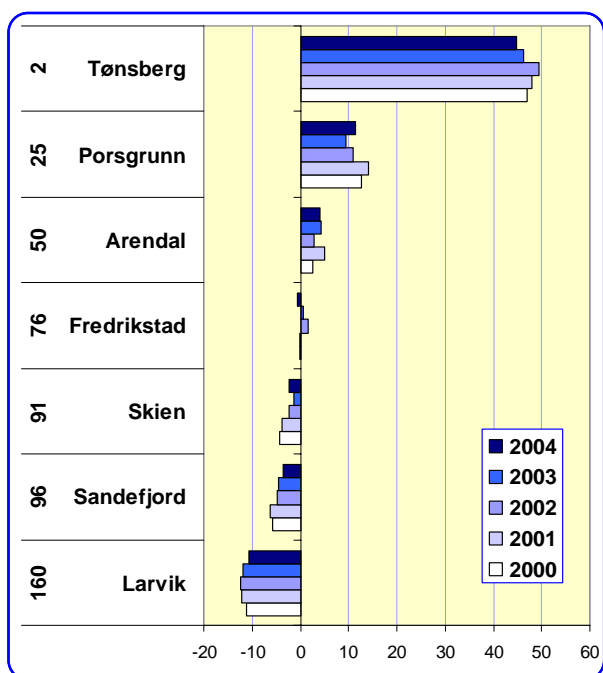
Et økende antall pendler vestover mot Porsgrunn og Skien.

Pendling inn til Larvik

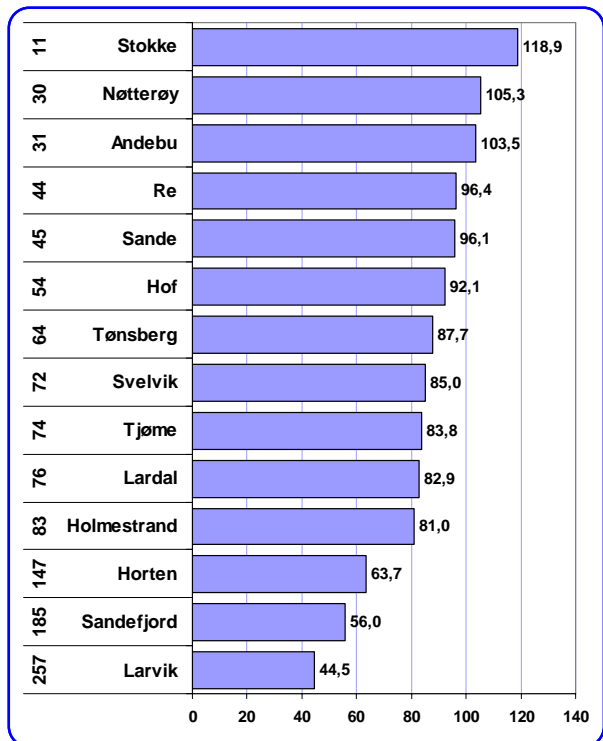
Antall personer som pendler inn til Larvik fra ulike kommuner er vist i figur 14. Det er 500 færre som pendler inn til Larvik enn som pendler ut.

Det er Sandefjord som avgir desidert flest arbeidstakere til Larvik. Det var 1225 som pendlet fra Sandefjord til Larvik i 2004, betydelig færre enn de som pendlet andre veien.

En del telemarkinger arbeider i Larvik, fra Porsgrunn, Skien og Bamble.

Figur 15: Netto innpendling i Larvik og referansekommuner. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettoppendling. Datakilde: SSB.

Figur 16: Sum av innpendling i prosent av arbeidsplasser og utpendling i prosent av arbeidsstyrken i 2004. Tallene til venstre angir rangering i forhold til de 433 kommunene i landet. Datakilde: SSB.

Netto pendling

Begrepet netto pendling forteller om et område har overskudd eller underskudd på arbeidsplasser. Dersom et område har positiv netto innpendling, innebærer dette at området har flere arbeidsplasser enn arbeidstakere.

I figur 15 ser vi netto innpendling i Larvik og referansekommunene for årene 2000-2004.

Tønsberg, Porsgrunn og Arendal har flere arbeidsplasser enn arbeidere, og dermed netto innpendling. Tønsberg har den nest største innpendlingen i landet, etter Ullensaker.

Larvik har størst netto utpendling av alle referansekommunene. I 2004 var netto utpendling 10,6 prosent av arbeidsstyrken, litt ned fra 12,5 prosent i 2002.

Arbeidsmarkedsintegrasjon

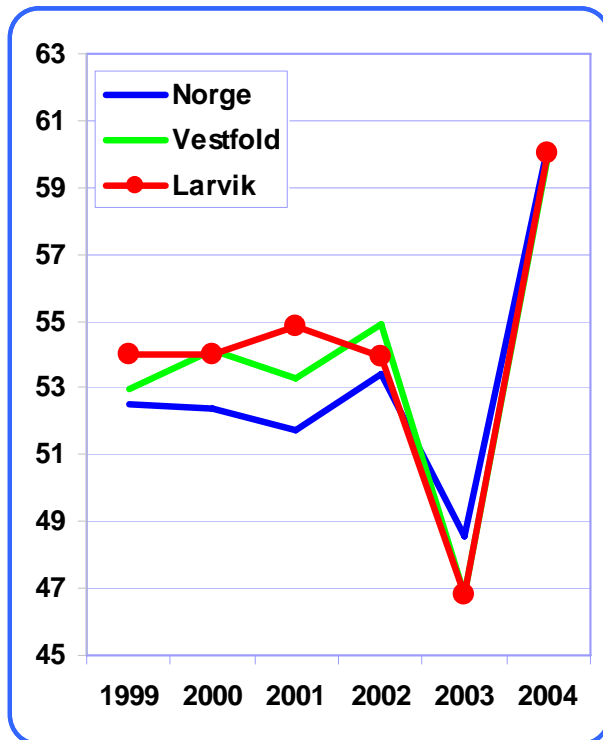
Vi kan måle graden av integrasjon mellom arbeidsmarkedet i en kommune med arbeidsmarkedet i omkringliggende områder ved å se på den relative størrelsen på inn og utpendling.

I figuren er den relative størrelsen på inn- og utpendling summert, og kommunene i Vestfold rangert etter graden av integrasjon av arbeidsmarkedet.

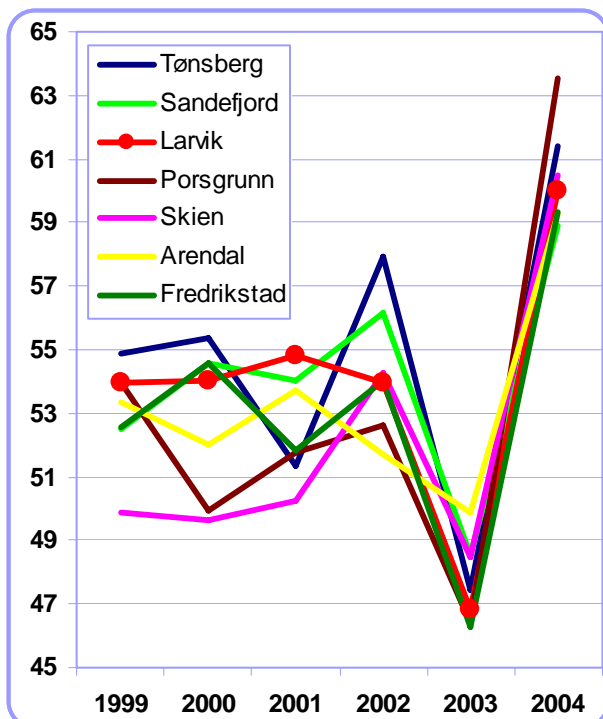
Små kommuner med store kommuner med mange arbeidsplasser i nærheten har ofte høy grad av integrasjon i arbeidsmarkedet.

Det fleste kommunene i Vestfold har høy grad av integrasjon med arbeidsmarkedet i andre kommuner.

Av alle kommunene i fylket, har Larvik den laveste integrasjonen med andre kommuner. Graden av arbeidsmarkedsintegrasjon er under gjennomsnittet i Norge. Vi kan se dette av at Larvik er rangert som nr 257 av 433 kommuner.

Figur 17: Prosentvis andel foretak med vekst i omsetning over prisindeksen. Data: Foretaksregisteret.

Figur 18: Andel foretak med omsetningsvekst over prisindeksen. Data: Foretaksregisteret.

VEKST

I denne rapporten har vi målt vekst som antall foretak med vekst i omsetning høyere enn prisindeksen det siste året. Dette gir et bedre grunnlag for å få fram forskjeller i vekst mellom områder enn å se på samlet omsetningsvekst, da dette som oftest bare reflekterer utviklingen i de største bedriftene.

Andel vekstforetak i Larvik

Diagrammet viser prosentvis andel foretak med realvekst i omsetning i Larvik, Vestfold og Norge i perioden 1999–2004.

Larvik hadde høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet fra 1999 til 2002.

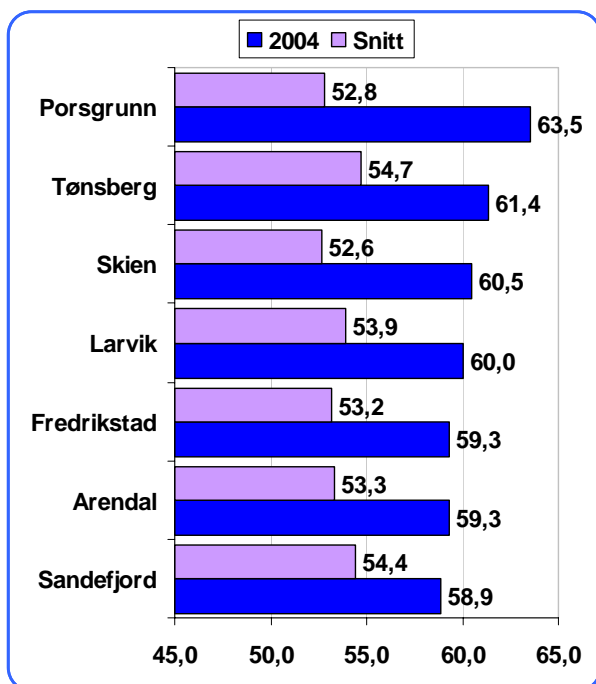
I 2003 var andelen vekstforetak i Larvik lavere enn landsgjennomsnittet, men økte i 2004 til samme andel som resten av landet.

Utvikling andel vekstforetak, Larvik og nabokommuner

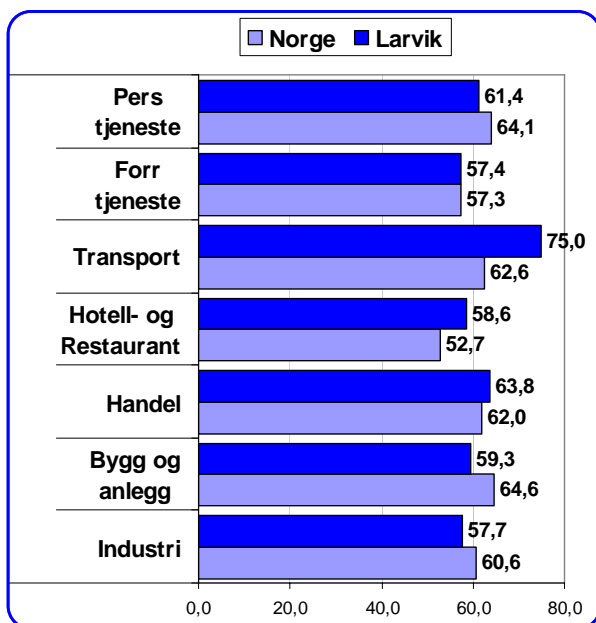
I diagrammet er andelen vekstforetak i Larvik i perioden 1999-2004 sammenliknet med referansekommunene.

Vi kan se at Larvik hadde relativt stor andel vekstforetak i begynnelsen av perioden, i årene 1999-2001. I 2002 var andelen vekstforetak i Larvik omtrent middels, i 2003 ganske lavt, og i 2004 middels igjen.

Tønsberg og Sandefjord har ofte ligget øverst nå det gjelder andel vekstforetak, mens Skien og Porsgrunn har ligget lavt, med unntak av siste år, da Porsgrunn har høyest andel vekstforetak.

Figur 19: Prosentvis andel av foretakene med minst ti prosent omsetningsvekst. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 20: Prosentvis andel av foretak med omsetningsvekst fra 2003 til 2004 innenfor ulike hovednæringer. Datakilde: Foretaksregisteret.

Andel vekstforetak i Larvik og referansekommuner

Andelen vekstforetak i Larvik i 2004 og gjennomsnittet for de fem siste årene kan sammenliknes med referansekommunene, slik som vist i figuren.

Porsgrunn har høyest andel vekstforetak i 2004, men ligger ganske lavt når vi regner gjennomsnittet de siste fem årene.

Gjennomsnittlig de siste fem år er det Tønsberg som har den høyeste andelen vekstforetak.

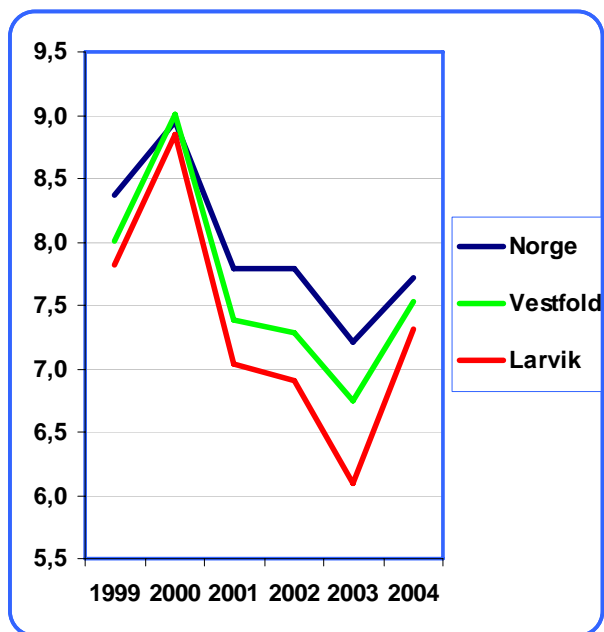
Larvik er omtrent middels av referansekommunene både i 2004 og gjennomsnittet de siste fem årene.

Andel vekstforetak bransjevis

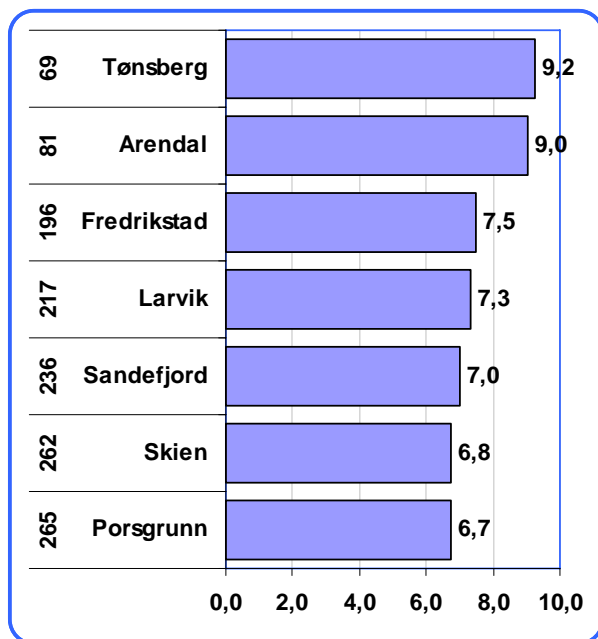
De bransjevise variasjonene i andel vekstforetak er vist i figur 20. Her er andelen vekstforetak i ulike bransjer i Larvik sammenliknet med landsgjennomsnittet.

Larvik har en høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet innen transport, hotell og restaurant, handel og forretningsmessig tjenesteyting.

I de andre næringene er andelen vekstforetak i Larvik under landsgjennomsnittet.

Figur 21: Etableringsfrekvens i Larvik, Vestfold og Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 22: Etableringsfrekvens i 2004. Tallene helt til venstre angir rangering blant alle 433 kommuner i landet. Data: Foretaksregisteret.

NYETABLERINGER

For å måle etableringsaktiviteten i næringslivet kan vi se på framveksten av nye bedrifter. En metode er å se på antallet nyregistrerte foretak i foretaksregisteret i forhold til eksisterende antall foretak.

Utvikling nyetableringer

Figuren viser utviklingen i etableringsfrekvensen i Larvik sammen med Vestfold og Norge.

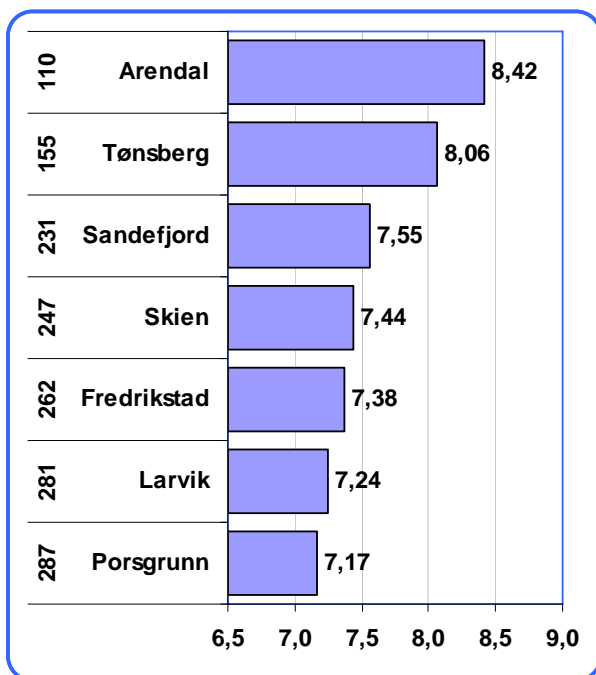
Vestfold har hatt lavere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet i alle årene unntatt i 2000.

Larvik har hatt lavere etableringsfrekvens enn Vestfold i alle de seks siste årene.

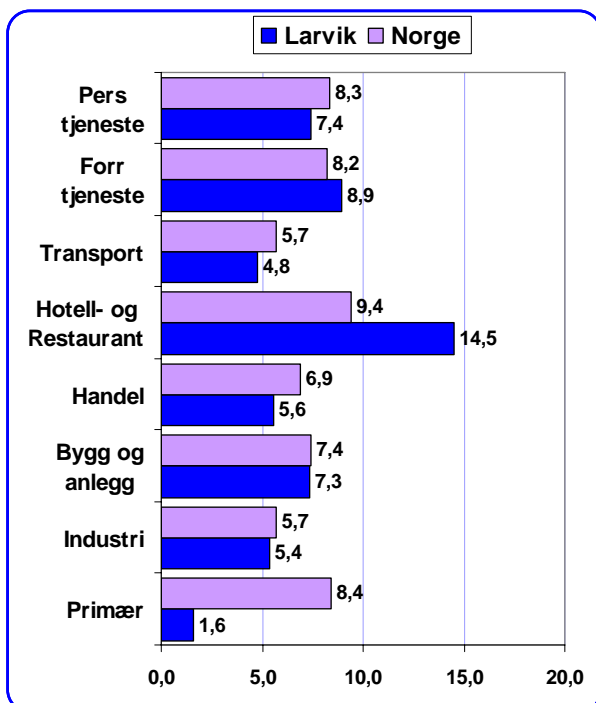
Etableringsfrekvens i Larvik og referansekommuner

I figuren er etableringsfrekvensen i Larvik i 2004 sammenliknet med referansekommunene.

Larvik ligger midt på treet når det gjelder etableringsfrekvens. Dette gjelder både i forhold til referansekommunene og i forhold til landets 433 kommuner. Tønsberg og Arendal har relativt mange nyetableringer, mens Skien og Porsgrunn har få nyetableringer i 2004.

Figur 23: Gjennomsnittlig etableringsfrekvens for perioden 2000-2004. Tallene til venstre angir rangering blant de 433 kommunene i landet. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 24: Etableringsfrekvens i ulike hovednæringer i Larvik og Norge i 2004. Datakilde: Foretaksregisteret.

Etableringsfrekvens i perioden 2000-2004

Etableringsfrekvensene varierer fra år til år, og det er derfor hensiktsmessig å se på gjennomsnitt over en lengre periode for å avgjøre om et område har høy eller lav etableringsfrekvens. Dette er gjort i figur 23, hvor gjennomsnittlig etableringsfrekvens i perioden 2000-2004 er målt for Larvik og referansekommuner.

Larvik har den nest laveste etableringsfrekvensen av alle referansekommunene når vi ser på de siste fem årene. Som vi så av figur 21, hadde Larvik lavere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet i hele perioden 1999-2003.

Kommunene Arendal og Tønsberg har generelt hatt høy etableringsfrekvens, også i siste femårsperiode.

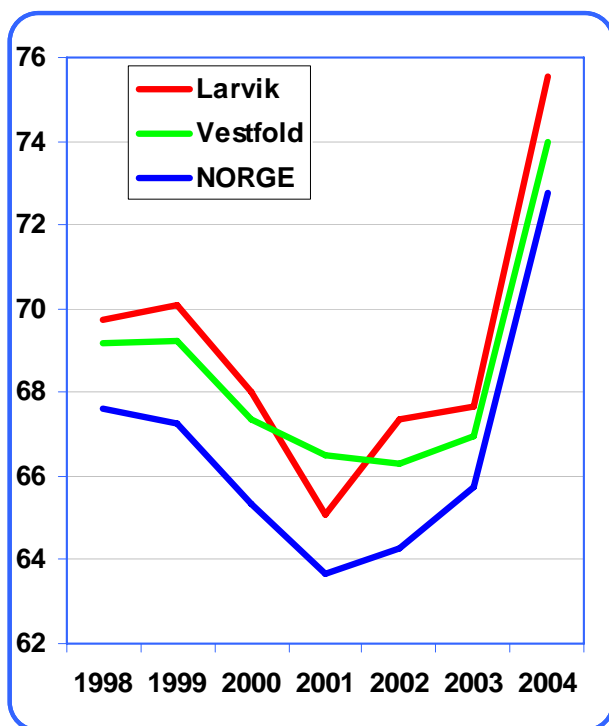
Etableringer i ulike næringer

I figur 24 ser vi etableringsfrekvensen i ulike bransjer i Larvik og i landet som helhet.

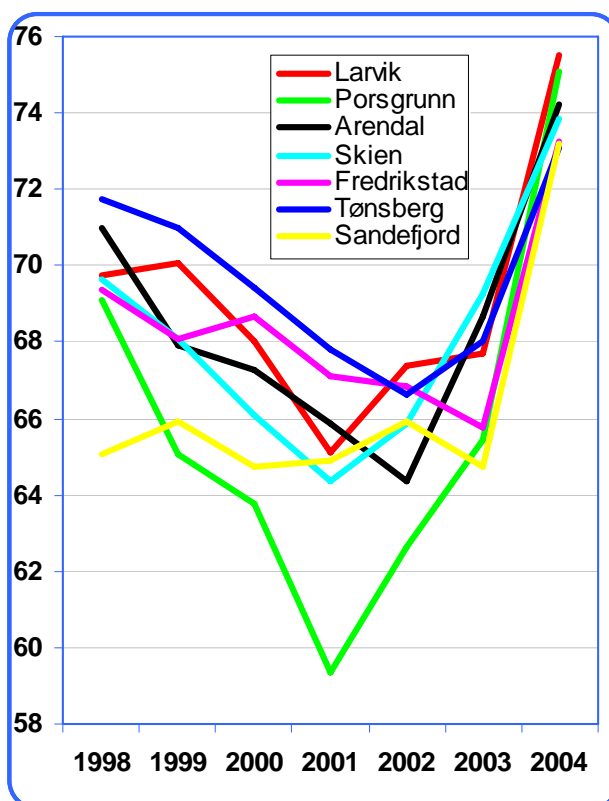
Larvik har høyere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet i forretningsmessig tjenesteyting og hotell og restaurant. I restaurantbransjen er det imidlertid ofte mange nyregistreringer som ikke er reelle nyetableringer.

I alle de andre bransjene er etableringsfrekvensen i Larvik under landsgjennomsnittet.

Figur 25: Andel foretak med positivt resultat før skatt. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 26: Andel foretak med positivt resultat før skatt i Larvik og referansekommuner. Datakilde: Foretaksregisteret.

LØNNSOMHET

For å få fram regionale forskjeller, er lønnsomhet målt som andel av foretakene med positivt resultat før skatt. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt.

Lønnsomhetsutvikling Larvik

En måte å sammenlikne lønnsomheten i næringslivet i ulike områder, er å måle hvor stor andel av alle foretak som har overskudd.

Næringslivet i Larvik har hatt en høyere andel foretak med overskudd enn landsgjennomsnittet i alle årene fra 1998. Andelen overskuddsforetak har også vært høyere enn gjennomsnittet for Vestfold i alle årene unntatt 2001.

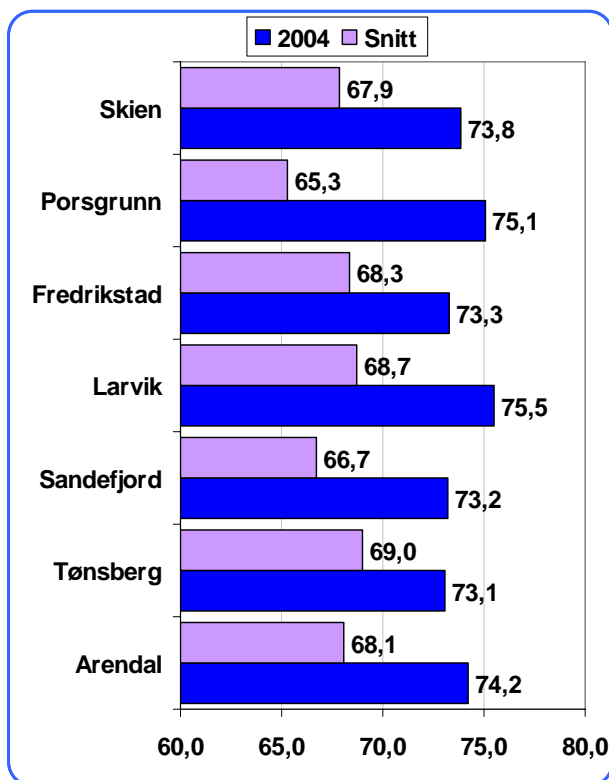
I 2004 hadde 75,5 prosent av foretakene i Larvik overskudd. Tilsvarende andel i Vestfold er 74,0, mens landsgjennomsnittet er 72,8 prosent.

Lønnsomhetsutvikling i forhold til referansekommuner

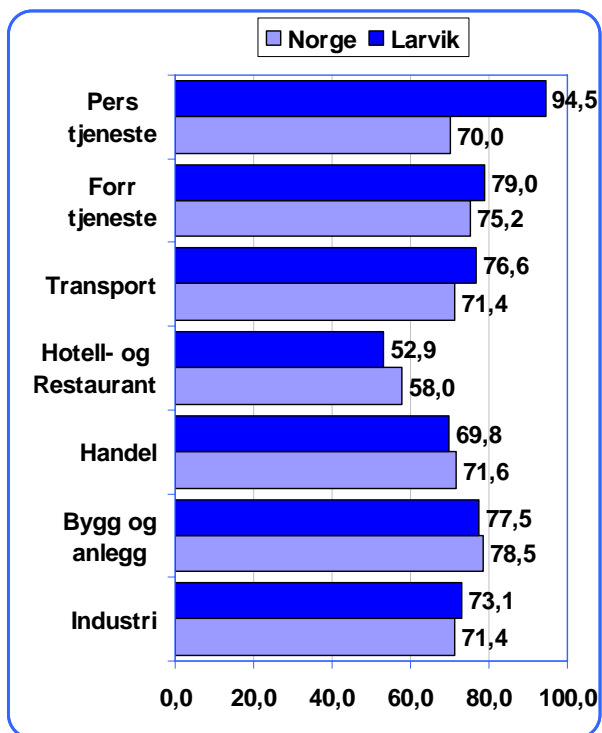
I figur 26 er andelen foretak med positivt resultat før skatt i Larvik sammenliknet med referansekommunene.

Larvik, Tønsberg og Fredrikstad har stort sett vært med i det øvre sjiktet når det gjelder lønnsomhet, mens Porsgrunn og Sandefjord har hatt lavest andel overskuddsforetak.

Felles for alle er at andelen lønnsomme foretak gikk kraftig opp i 2004.

Figur 27: Prosentvis andel av foretak med positivt resultat før skatt. Datakilde: Foretaksregisteret.

Figur 28: Prosentvis andel av foretak med positivt resultat før skatt i 2004. Datakilde: Foretaksregisteret.

Lønnsomhet i Larvik og referansekommuner

I figur 27 er lønnsomheten i Larvik og referansekommunene illustrert ved andelen overskuddsforetak i 2004, og gjennomsnitt for perioden 2000-2004.

Larvik hadde høyere andel lønnsomme foretak i 2004 enn alle referansekommunene.

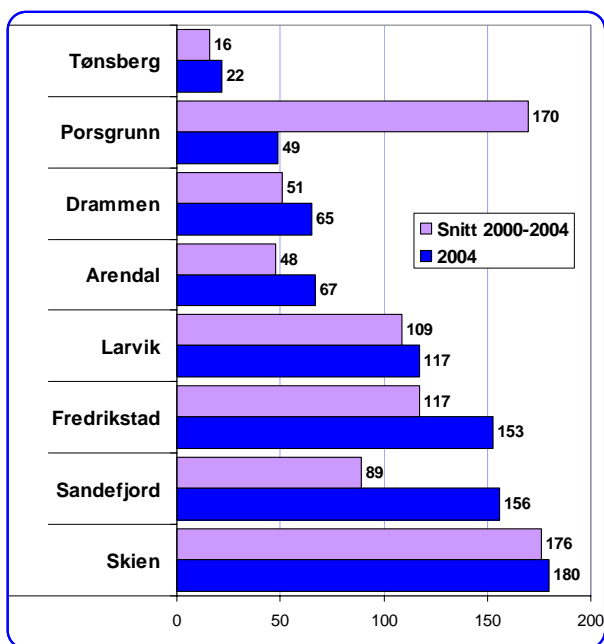
Dersom vi ser på gjennomsnittet for de siste fem årene, er det Tønsberg som har den beste lønnsomheten, mens Porsgrunn og Sandefjord har minst andel foretak med positivt resultat.

Bransjevis lønnsomhet

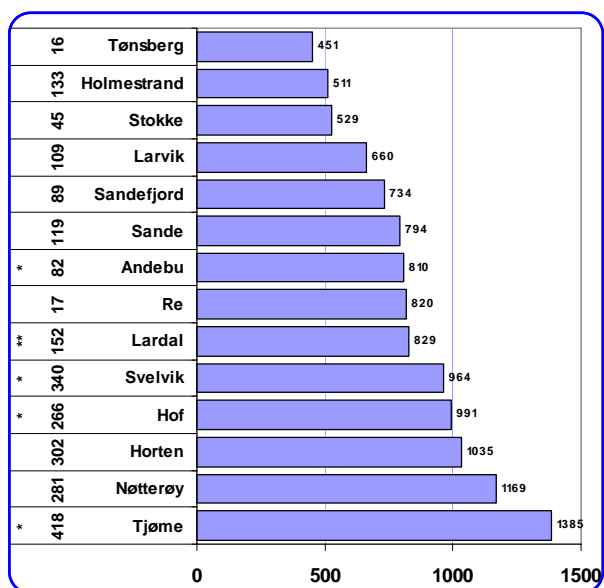
Vi kan også sammenlikne lønnsomheten i næringslivet i Larvik med landsgjennomsnittet innenfor hver enkelt bransje. Lønnsomheten varierer en del mellom de ulike bransjene.

Av figur 28 kan vi se at næringslivet i Larvik er mer lønnsomt enn landsgjennomsnittet innen personlig og forretningsmessig tjenesteyting, transport og industri.

Lønnsomheten var dårligere enn landsgjennomsnittet innen hotell og restaurant, handel og bygg og anlegg.

Figur 29: Rangering av alle 433 kommuner i landet, basert på næringslivsindeksen, for Larvik og referansekommuner.

Figur 30: Rangering av næringslivet i Larvik og kommunene i Vestfold, basert på en indeks som vektlegger omsetningsvekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse i 2004. Tallene til høyre er sum av rangen for de fire delindikatorene. Kommunens gjennomsnittlige rangering blant alle 433 kommuner i Norge i de siste fem årene er vist helt til venstre. ** betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak, * betyr mellom 50 og 100 regnskapspliktige foretak.

NÆRINGSLIVSINDEKSEN

Næringslivsindeksen er et samlet mål for hvor vellykket næringsutviklingen har vært i et område.

Næringslivet er vurdert i forhold til fire faktorer: Vekst i omsetning, nyetableringer, lønnsomhet og størrelse i forhold til folketall (næringsstetthet). For å rangere den samlede næringsutviklingen, har kommunene blitt rangert etter summen av kommunens rangering i de fire faktorene.

I figur 29 vises plasseringen til Larvik og referansekommunene i 2004 og gjennomsnitt for 2000-2004.

Tønsberg er rangert som nr 16 av alle kommunene i 2004, og som nr 22 de siste fem år. Også Drammen og Arendal er høyt rangert.

Porsgrunn er nokså lavt rangert i siste fem år, men høyt rangert i 2004. Sandefjord har motsatt utvikling.

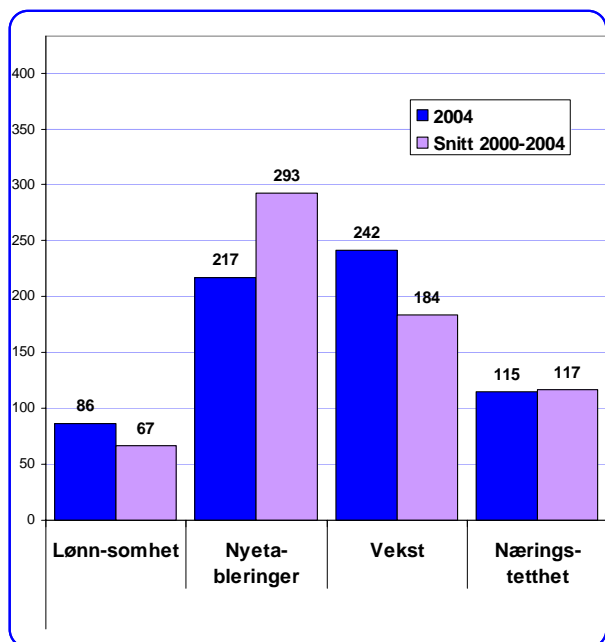
Larvik er rangert omtrent middels blant referansekommunene.

Larvik har bedre næringsutvikling enn Fredrikstad og Skien både i 2004 og siste fem år.

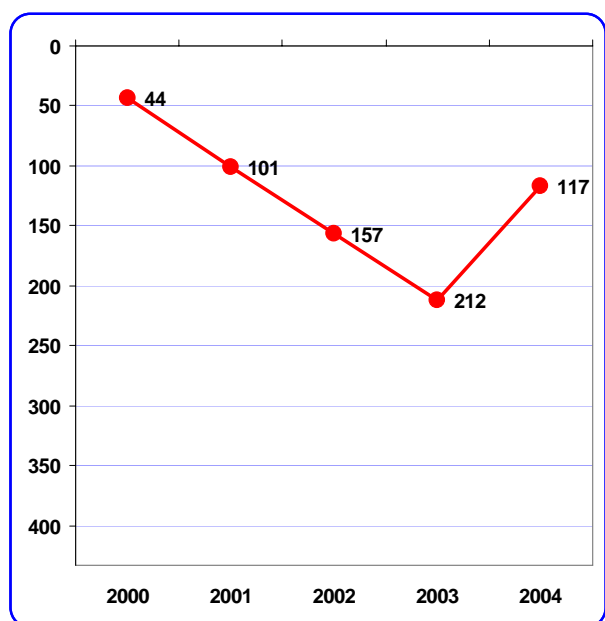
I figur 30 er næringslivet i Larvik og de andre kommunene i Vestfold rangert med hensyn til denne næringslivsindeksen.

Larvik kommer ut som nr 4 av kommunene i Vestfold i 2004.

Store kommune med mange innbyggere og mange bedrifter, skårer generelt bedre på næringslivsindeksen enn små kommuner. Larvik og de valgte referansekommunene tilhører derfor en gruppe kommuner som har en generelt bra næringsutvikling.

Figur 31: Rangering på delindikatorene for næringslivsindeksen 2004 og gjennomsnitt 2000-2004, Larvik.

Figur 32: Rangeringen av næringslivets utvikling i Larvik, næringslivsindeksen, i forhold til de 433 kommunene i Norge.

De fire indikatorene i næringslivsindeksen

I figur 31 er rangeringen på de fire delindikatorene for næringslivet i Larvik vist for 2004, og for gjennomsnittet for 2000-2004. Verdien 1 er beste kommune i landet, 433 er dårligste og 217 er middels.

Larvik skårer best på lønnsomhet og nærings-tetthet. Til tross for at Larvik har netto utpendling, har de fleste andre kommuner i landet større netto utpendling.

Larvik er akkurat middels når det gjelder nyetableringer i 2004, og litt under gjennomsnittet når det gjelder andel vekstforetak.

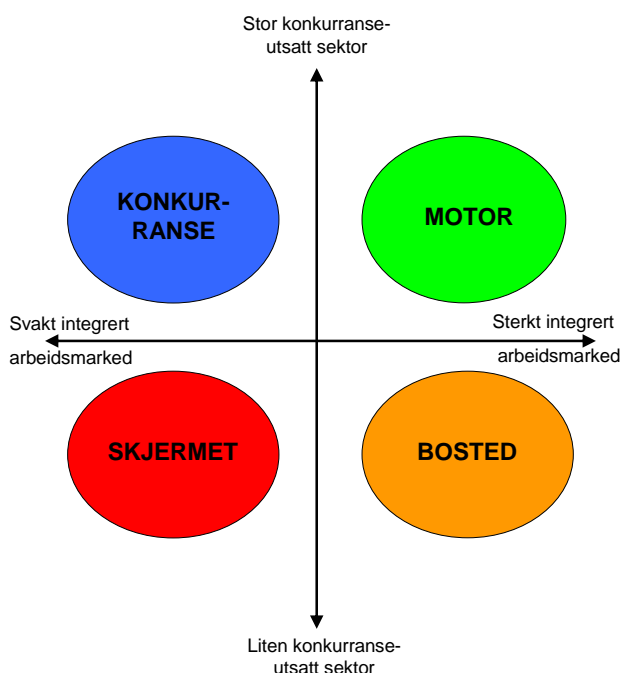
Larvik har framgang når det gjelder nyetableringer og nærings-tetthet i 2004, men går tilbake når det gjelder lønnsomhet og vekst, i forhold til gjennomsnitt siste fem år.

Utvikling av næringslivsindeksen i Larvik

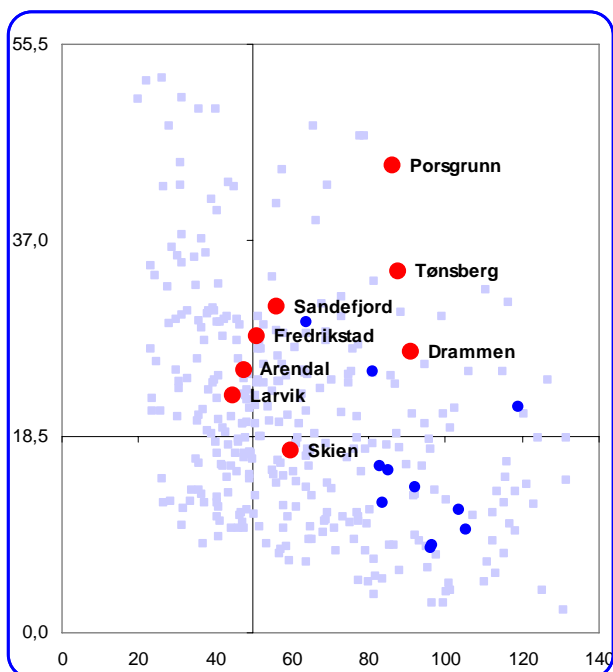
Næringslivsindeksen kan utregnes for de foregående årene, og i figur 32 ser vi hvordan næringslivet i Larvik er rangert i hvert av årene 2000-2004.

Larvik var rangert helt oppe på 44. plass i 2000. Etter dette sank plasseringen på den nasjonale rankingen hvert år fram til 2003, da Larvik ble rangert som nr 212.

I 2004 har Larviks rangering på næringslivsindeksen gjort et hopp opp til 117 plass.

Figur 33: Modell for kategorisering av kommuner i fire strategiske typer.

Figur 34: Grad av integrasjon av arbeidsmarked, og størrelse på konkurranseutsatt sektor i regioner på Østlandet. Referansekommunene er markert med rødt, andre kommuner i Vestfold med mørk blå.

Strategiske typer

Vi har tidligere i denne rapporten rangert regioner og kommuner med hensyn til hvor integrert arbeidsmarkedet er med omkringliggende områder, og med hensyn til den relative størrelsen til konkurranseutsatt sektor. Disse to dimensjonene kan brukes til å kategorisere regioner i fire ulike strategiske typer.

Motor-regioner er områder som har en stor konkurranseutsatt sektor, og samtidig har et arbeidsmarked som er integrert med naboregionene. Næringslivet i slike regioner skaper sysselsetting til omkringliggende områder og fungerer dermed som en "regional motor".

Konkurranse-regioner har stor konkurranseutsatt sektor, men liten pendling til og fra omkringliggende områder. Disse områdene er dermed avhengige av å opprettholde egne arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor.

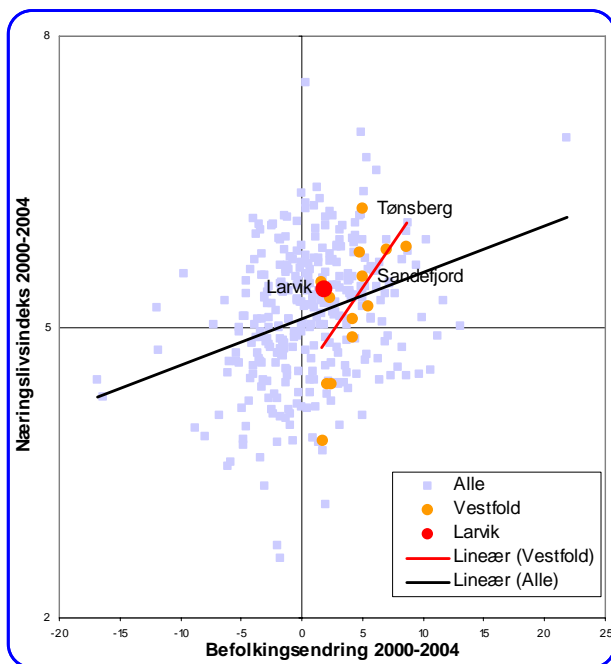
Bosted-regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv og samtidig sterk integrasjon til arbeidsmarkedet i naboregioner. Dette er regioner hvor store deler av befolkningen pendler til naboregioner, og utviklingen i eget næringsliv er ikke lenger avgjørende.

Skjermede regioner har lite konkurranseutsatt næringsliv, og samtidig lite pendling til og fra naboregioner. Slike regioner er avhengige av å leve av skjermet sektor, som f.eks offentlig virksomhet, eller som handelssentrum for omlandet.

I figuren til venstre er kommunene i Norge plassert etter de to dimensjonene.

Larvik er en konkurransekommune. Arbeidsmarkedet er mindre integrert med omlandet enn gjennomsnittet. Samtidig har kommunen mer konkurranseutsatt næringsliv enn gjennomsnittet.

Alle referansekommunene har mye konkurranseutsatt næringsliv, men de fleste har stor grad av integrasjon i arbeidsmarkedet. Derfor er kommuner som Drammen, Tønsberg, Sandefjord og Fredrikstad kategorisert som motorer.

Figur 35: Sammenhengen mellom befolkningsvekst (horisontal akse) i 2000-2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) for 2000-2004 for kommuner i Norge.

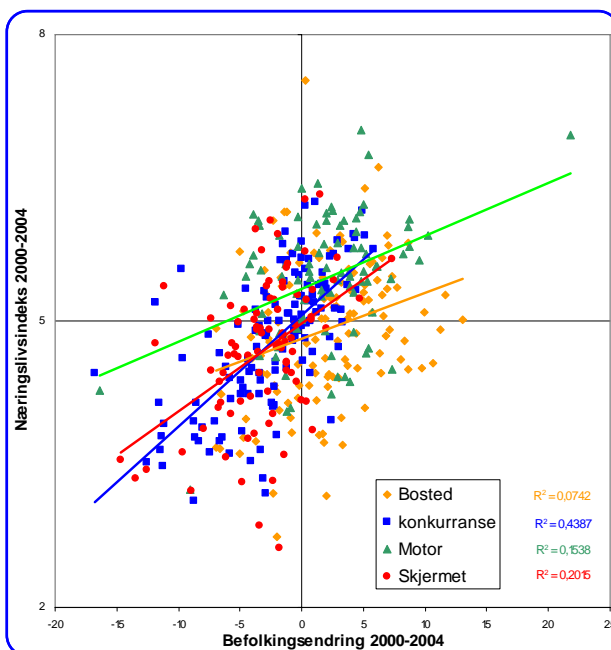
Befolkning og næringsutvikling

I figur 35 er kommunene i Norge plassert i et aksekors, med befolkningsutvikling langs horisontal akse og næringslivsindeksen langs den vertikale.

Den sorte streken viser forventet verdi på næringslivsindeksen til gitt nivå av befolkningsvekst. Dess høyere befolkningsvekst, dess høyere verdi på næringslivsindeksen.

Alle kommunene i Vestfold har hatt vekst i folketallet etter 2000.

Larvik har hatt forholdsvis lav vekst, og kommuner som Sandefjord og Tønsberg har hatt langt sterkere vekst. Vi kan se at både Larvik, Sandefjord og Tønsberg ligger over forventet verdi på næringslivsindeksen. Tønsberg ligger høyest i forhold til forventningsverdien, mens Sandefjord er nærmest streken.

Figur 36: Sammenhengen mellom befolkningsvekst (horisontal akse) i 2000-2004 og næringslivsindeksen (vertikal akse) for 2000-2004 for ulike typer regioner.

Strategiske typer, befolkningsvekst og næringsutvikling

I figur 36 er kommunene plassert i samme aksekors som figur 35, men med de ulike strategiske typene markert med ulike farger.

Larvik tilhører typen konkurransekommuner, som er markert med blått i figuren.

For konkurranseregioner er det langt sterkere sammenheng mellom befolknings- og næringsutvikling, enn for de andre typene.

Dette kan vi se av at den blå regresjonslinja er brattere og at R^2 for konkurransekommuner er høyere enn for de andre.

Larvik er dermed mer avhengig av utviklingen av næringslivet enn f eks Sandefjord og Tønsberg.